Растителна защита

електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

'A szőlőültetvényektől az új piacokig: Hogyan térnek át fokozatosan más növényekre az európai gazdálkodók az éghajlat miatt'

Растителна Защита

Dátum 26.10.2026 | **Szám** 10/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Nyelv** HU
www.plant-protection.com/article/2482?lang=hu

Az európai szőlőtermesztés történelmi válaszúthoz érkezett. A globális bortermelés példátlan visszaesésével és az egyre szélsőségesebb éghajlati anomáliák nyomásával szembesülve a hagyományos szőlőtermesztő régiók gazdaságai kénytelenek sürgős alternatívákat keresni. A világ három legnagyobb termelője – Franciaország, Spanyolország és Olaszország – már radikális intézkedéseket vezet be. A monokultúrás szőlőtermesztési modell, amelyet ezeken a helyeken régóta a mezőgazdasági szektor gerincének tekintettek, átadja helyét a mezőgazdasági növények diverzifikációs stratégiáinak és az új piacok felé való átirányulásnak.

Az elmúlt években a szőlőtermesztők egyre több évszázados szőlőültetvényt tépnek ki, hogy helyet adjanak olyan növényeknek, amelyek egészen a közelmúltig egzotikusnak tűntek az adott szélességi fokokon, de ma új esélyt kínálnak a gazdasági túlélésre a változó éghajlat viszonyai között.

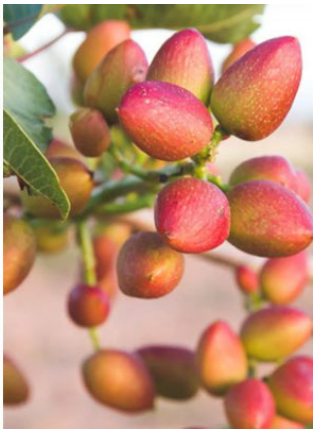
Az európai szántóföldek konkrét jövőt rajzolnak fel: a gazdaságok diverzifikációja és a fokozatos átállás nem egyszerűen kísérlet, hanem gazdasági és éghajlati szükségszerűség, amely örökre megváltoztatja a hagyományos mezőgazdasági régiók arculatát.

A pisztácia visszatérése

Dél-Franciaországban és Spanyolországban a hőhullámok veszélyeztetik a hagyományos szőlőültetvényeket, válaszul a gazdálkodók a pisztáciára (*Pistacia vera*) térnek át – egy olyan növényre, amelyet ezeken a régiókban az ókor óta termesztenek, de a 20. században teljesen felhagytak vele.

ISSN 2815-522X

Ma a pisztácia igazi reneszánszát éli, és ennek oka a biológiájában rejlik. Sivatagi növény, amelyet a sósvizes talajokkal szembeni magas toleranciája különböztet meg. Nagy hőmérséklet-ingadozásokkal szemben is ellenálló: a téli −10 °C-tól a nyári 40 °C-ig. Napos fekvést és száraz talajt kedvel, magas páratartalom mellett nem fejlődik jól, és gyökérrendszere télen hajlamos a rothadásra, ha túl sok vizet kap, amelynek nincs hova elfolynia. A gyümölcs a hosszú és forró nyár során érik be a legjobban.

Amandine Reynard szőlőtermesztő a francia Vaucluse régióból világos példája ennek az átállásnak: míg szőlőültetvényei a nyári hőség után kiszáradnak, az újonnan telepített pisztáciafák mesterséges öntözés nélkül is friss hajtásokat hoznak. Termesztése azonban speciális ismereteket igényel. A pisztácia kétlaki növény – hím- és nőivarú fák stratégiai telepítését igényli (1:10 arányban), a beporzást pedig teljes egészében a szél végzi, ami a Rhône-völgy légáramlatait ideálissá teszi.

Spanyolország is követi ezt a tendenciát. Miután 15 év alatt több mint 100 000 hektár szőlőültetvényt vesztett el, La Mancha és Andalúzia gazdálkodói tömegesen térnek át a diófélékre. A fő gazdasági tét azonban az idő: a fák csak az 5. év után kezdenek termést hozni, és a 10. év után érik el a teljes termőhozamot, ami hosszú távú pénzügyi tervezést igényel.

Bordeaux megmentése: Kivi

Míg délen a probléma az aszály, Délnyugat-Franciaországban (a Bordeaux környéke) a válságot a vörösborok exportjának összeomlása és a hagyományos piacok elvesztése okozza. Ott a szőlőtermesztők, mint Cécile de Taffin a „Château l'Ensumiz“-ból, csökkentik szőlőültetvényeiket, hogy kiviültetvényekbe (*Actinidia deliciosa*) fektessenek.

A pisztáciával ellentétben a kivi nedvességkedvelő kúszónövény, amely magas jövedelmezőséget és lehetőséget kínál a belföldi piac számára, de kompromisszumot nem tűrő agronómiai követelményekkel jár. Bőséges öntözést és masszív tartószerkezeteket (pergolákat) igényel, hogy elbírja a gyümölcs és a levéltömeg súlyát – gyakran több mint 30-40 tonnát hektáronként. A növény rendkívül érzékeny a késő tavaszi fagyokra (a rügyek -1,5°C-on elpusztulnak), és aktív méhbeporzást igényel. A magas kezdeti beruházás és a baktériumos betegségek kockázata ellenére a kivi olyan pénzügyi stabilitást biztosít, amely ma elérhetetlen a hagyományos szőlőtermesztő gazdaságok számára.

Lencse: Elixír a talaj számára

Egy másik rendkívül népszerű alternatíva a francia szőlőtermesztők körében a hüvelyesek. A lencse (*Lens culinaris*) tökéletes választásnak bizonyul a Gard megye gazdálkodói számára.

Fejlődése kezdetén hidegkedvelő (a magok 4-5°C-on csíráznak), de később rendkívül aszálytűrővé válik. Igazi értéke azonban a föld alatt rejlik. A gumós baktériumokkal szimbiózisban a lencse megköti a légköri nitrogént, természetes módon gazdagítva a talajt. Ez teszi tökéletes előnövénnyé más növények, például a levendula számára.

Termesztése teljesen gépesített, de kihívásoktól nem mentes. Alacsony termete miatt a lencse gyenge versenytársa a gyomoknak, az egyenetlen érés pedig mesteri tudást igényel a betakarításnál. A biztonság garantálása és új piacok kiépítése érdekében a gazdálkodók már szövetkezetekbe tömörülnek, és közvetlen szerződéseket kötnek állami intézményekkel és közétkeztetési egységekkel.

Olaszország: Technológiai alkalmazkodás és "zöld szüret"

Olaszország konzervatívabban közelíti meg a kitépést, az innovációra összpontosítva. Szicíliában, Apuliában és Venetóban tömegesen térnek át a fényszórókkal végzett éjszakai szüretre, hogy elkerüljék a nappali 40 fokos hőséget és a korai erjedést.

A szőlőültetvények elpusztítása helyett az olaszok önkéntes terméscsökkentést vezetnek be a "zöld metszés" révén (amely számos műveletet foglal magában, mint a hajtásritkítás, csúcsolás, fattyazás, levélritkítás, fürt- és levélritkítás stb.), a tudósok pedig az agrárengyészeti rendszerekkel kísérleteznek – részben erdős területeken hoznak létre szőlőültetvényeket, ahol a fák természetes árnyékot nyújtanak és megtartják a nedvességet.

Pénzügyi támogatás Nyugat-Európában
A támogatások nem rendszeres éves kifizetéseket jelentenek, hanem egyszeri kompenzációkat:

- Franciaország: A *FranceAgriMer*en keresztül hektáronként 4 000 EUR összeget nyújtanak kizárólag a szőlőültetvények végleges kitépésére.
- Olaszország: Az ország társfinanszírozza (50%–75%) a szőlőültetvények korszerűsítését, akár hektáronként 4 000–6 000 EUR támogatással új ellenálló fajták számára.

A bolgár valóság: Küzdelem a túlélésért és a minőségi fejlődésért

Míg Nyugat-Európa gazdálkodói különféle kompenzációkat kapnak a növénytermesztés diverzifikációjáért, Bulgáriában a szőlőtermesztés a meglévő területek megőrzéséért küzd. A statisztikák drasztikus csökkenésről számolnak be – a betakarított területek évente több mint 5%-kal csökkennek, elérve a kritikus 26 000 hektárt.

Az ország szőlőtermesztőire a támogatások hiánya nehezedik (a szerkezetátalakítási kifizetések várható leállása 2027-ben), valamint a "zöld szüret" keretében nyújtott kompenzáció nulla mértéke. Ehhez járul az éghajlati nyomás – a szélsőséges hőmérsékletek, amelyek ideális környezetet teremtenek olyan betegségek számára, mint a fitoplazma (amelyet a szőlőlevélkabóca terjeszt). Az egyetlen működő célzott támogatás jelenleg a növényvédő szerek költségeinek kompenzálására nyújtott segély (olyan kártevők ellen, mint a fitoplazmát terjesztő szőlőlevélkabóca). Teljes költségvetése alig haladja meg a 2,5 millió EUR-t, a maximális mérték pedig csak hektáronként 306,77 EUR. A vonatkozó dokumentumokat 2026. november 13-ig fogadják be.

A Mavrud fajta egy helyi bolgár vörösborszőlő-fajta. A mély ókortól ismert, és az egyik olyan őshonos fajta, amelyet az ország legnagyobb területein termesztenek, főként Dél-Bulgáriában. A Mavrud egy későn érő vörösborszőlő-fajta, amely tipikusan borszőlő-fajta, magas szilárdanyag-tartalommal a bogyókban. Ez előfeltétele a fenolos anyagokban és extraktumban gazdag borok előállításának.

Az ágazat általános zsugorodása ellenére a bolgár borászat a minőségi fejlődés révén megtalálja az utat az új piacok felé. A Sztruma-völgybe, a Trák-alföldre és a Fekete-tenger partjára irányuló beruházások a butikborok felé összpontosulnak. A modern bortermelők egyre magabiztosabban fogadnak a jellegzetes helyi fajtákra – Siroka Melnishka Loza, Mavrud, Rubin

ISSN 2815-522X

és Gamza – egyedi identitást teremtve, amely lehetővé teszi a hazai bornak, hogy ellenálljon a globális viharnak.

** A Le Figaro anyagai alapján*